TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. gegužės 8 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Vartojimo kredito sutartys – Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – 3 straipsnio 1 dalis – Sutarties nutraukimo prieš terminą sąlyga – Teisminė kontrolė – Nacionalinių teisės normų, reglamentuojančių sutarties nutraukimo prieš terminą sąlygas, nebuvimas – Nesąžiningumo vertinimo kriterijai“

Sujungtose bylose C-6/24 ir C-231/24

dėl 2023 m. gruodžio 19 d. ir 2024 m. vasario 26 d. *Juzgado de Primera Instancia nº 8 de La Coruña* (La Korunjos pirmosios instancijos teismas Nr. 8, Ispanija) nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2024 m. sausio 4 d. ir kovo 26 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Abanca Corporación Bancaria SA

prieš

WE (C-6/24),

VX (C-231/24)

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas S. Rodin (pranešėjas), teisėjai N. Piçarra ir N. Fenger,

generalinis advokatas D. Spielmann,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Abanca Corporación Bancaria SA*, atstovaujamo *abogados* M. Á. Cepero Aránguez, J. M. Martínez Gimeno ir M. C. Vendrell Cervantes,

– Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos P. Pérez Zapico,

* Proceso kalba: ispanų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos I. Galindo Martín ir P. Kienapfel,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 3 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant pagal Ispanijos teisę įsteigto banko *Abanca Corporación Bancaria SA* ginčus su vartotoju WE (byla C-6/24) ir vartotoju VX (byla C-231/24) dėl tariamo šių šalių sutarytų vartojimo kredito sutarčių nutraukimo prieš terminą sąlygų nesąžiningumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.“

4 Šios direktyvos 4 straipsnyje numatyta:

„1. Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir sutarties sudarymo metu nurodant visas sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas [Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, sudarant sutartį buvusias visas aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas].

2. Sąlygų nesąžiningumo vertinimas nėra susijęs nei su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu, nei su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.“

5 Minėtos direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų [konkuruojančių verslininkų] naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų [verslininkų] sudaromose su vartotojais.“

Ispanijos teisė

6 2000 m. sausio 7 d. *Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil* (Įstatymas 1/2000, kuriuo patvirtinamas Civilinio proceso kodeksas; BOE, Nr. 7, 2000 m. sausio 8 d., p. 575), iš dalies pakeisto 2015 m. spalio 5 d. *Ley 42/2015 de reforma de la Ley 1/2000* (Įstatymas 42/2015 dėl Įstatymo 1/2000 reformos; BOE, Nr. 239, 2015 m. spalio 6 d.), 693 straipsnio 2 dalyje, kurioje reglamentuota galimybė reikalauti grąžinti prieš terminą dalimis mokėtiną skolą, nustatyta:

„Visos mokėtinos pagrindinės sumos ir palūkanų galima reikalauti atitinkame registre įregistruotame paskolos suteikimo akte numatytomis sąlygomis. Jeigu paskola ar kreditas suteikti fiziniam asmeniui ir jie užtikrinti gyvenamajam būstui taikoma hipoteka arba suteikti gyvenamosios paskirties nekilnojamajam turtui įsigyti, taikomos Įstatymo 5/2019 dėl nekilnojamojo turto kredito sutarčių 24 straipsnio nuostatos ir tam tikrais atvejais – Hipotekos įstatymo 129bis straipsnis.“

7 2019 m. kovo 15 d. *Ley 5/2019 reguladora de los contratos de crédito inmobiliario* (Įstatymas 5/2019 dėl nekilnojamojo turto kredito sutarčių) (BOE, Nr. 65, 2019 m. kovo 16 d.) 24 straipsnyje numatyta:

„1. Sudarius paskolos sutartis, kurių viena iš šalių, t. y. paskolos gavėjas, laiduotojas ar garantas, yra fizinis asmuo, ir kai jos užtikrintos hipoteka ar kitaip įkeistu gyvenamosios paskirties nekilnojamuoju turtu arba sudarytos siekiant įsigyti ar išsaugoti nuosavybės teisę į žemės sklypus ar į pastatytus arba statomus gyvenamosios paskirties pastatus, paskolos gavėjas praranda teisę, kad jam būtų taikomas tam tikras terminas, ir galima reikalauti, kad sutartis būtų įvykdyta prieš terminą, kai tenkinamos šios kumuliacinės sąlygos:

a) paskolos gavėjas vėluoja sumokėti dalį pagrindinės paskolos sumos arba palūkanas;

b) mokėtinų, bet nesumokėtų, mėnesinių įmokų suma sudaro bent:
   i. tris procentus suteiktos paskolos sumos, jei vėluojama sumokėti per pirmąją paskolos laikotarpio pusę. Ši sąlyga laikoma įvykdyta, kai mokėtinos, bet nesumokėtos, mėnesinės įmokos prilygsta dvylikai nesumokėtų mėnesinių įmokų arba tokiam skaičiui mėnesinių įmokų, kuris reiškia, kad skolininkas nevykdė savo prievolės bent dvylika mėnesių atitinkantį laikotarpį;
   ii. septynis procentus suteiktos paskolos sumos, jei vėluojama sumokėti per antrąją paskolos laikotarpio pusę. Ši sąlyga laikoma įvykdyta, kai mokėtinos, bet nesumokėtos, mėnesinės įmokos prilygsta penkiolikai nesumokėtų mėnesinių įmokų arba tokiam skaičiui mėnesinių įmokų, kuris reiškia, kad skolininkas nevykdė savo prievolės bent penkiolika mėnesių atitinkantį laikotarpį;

c) paskolos davėjas pranešė paskolos gavėjui apie jam tenkančią pareigą sumokėti ir pareikalavo tai padaryti per ne trumpesnį kaip vieno mėnesio laikotarpį, įspėdamas, kad, to nepadarius, jis pareikalaus sumokėti visas pagal paskolos sutartį mokėtinas sumas.

2. Nuo šio straipsnio nuostatų negalima nukrypti susitariant kitaip.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

8 2022 m. liepos 5 d. ir rugsėjo 15 d. WE ir VX su *Abanca Corporación Bancaria* sudarė vartojimo paskolos sutartis atitinkamai dėl 10 600 EUR sumos, grąžintinos per penkerius metus (WE atveju), ir dėl 6 000 EUR sumos, grąžintinos per aštuonerius metus (VX atveju).

9 Šių paskolos sutarčių bendrojoje sąlygoje Nr. 13 (toliau – ginčijama sąlyga) numatyta, kad nesumokėjimo atveju bankas gali nuspręsti nutraukti paskolos sutartį prieš terminą ir atitinkamai nedelsiant pareikalauti mokėtinų sumų.

10 Ginčijamoje sąlygoje patikslinta, kad nesumokėjimas yra tada, kai tenkinamos trys kumuliacinės sąlygos. Pirma, paskolos gavėjas yra skolingas dalį paskolintos sumos arba palūkanų. Antra, mokėtinų, bet nesumokėtų, mėnesinių įmokų suma sudaro bent 3 % paskolintos sumos, kai nesumokama per pirmąją paskolos laikotarpio pusę, ir bent 7 % tos sumos, kai nesumokama antrojoje paskolos laikotarpio pusėje. Trečia, bankas turi būti pranešęs paskolos gavėjui apie jo pareigą per vieną mėnesį sumokėti mokėtinas sumas.

11 Vadovaudamasis ginčijama sąlyga *Abanca Corporación Bancaria* paskelbė, kad sutartis nutraukiama prieš terminą, ir pateikė *Juzgado de Primera Instancia nº 8 de La Coruña* (La Korunjos pirmosios instancijos teismas Nr. 8, Ispanija), prašymus priimti prejudicinį pateikusiam teismui, du prieš WE ir VX nukreiptus prašymus išduoti mokėjimo įsakymą.

12 Šiam teismui kyla abejonių dėl to, ar ginčijama sąlyga atitinka Direktyvą 93/13, atsižvelgiant į 2013 m. kovo 14 d. Sprendimą *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, 73 punktas) ir 2017 m. sausio 26 d. Sprendimą *Banco Primus* (C-421/14, EU:C:2017:60, 66 ir 67 punktai); juose Teisingumo Teismas nusprendė, kad vertinant tokios sąlygos nesąžiningumą galima atsižvelgti ir į tai, ar nacionalinės teisės normose yra numatytos priemonės, leidžiančios vartotojui išvengti, kad paskolos būtų pareikalauta prieš terminą, arba pašalinti to reikalavimo poveikį, nors Ispanijos teisėje vartojimo paskolos sutarčių, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėje byloje, atveju to nenumatyta. Vis dėlto tose sutartyse esančioje ginčijamoje sąlygoje ta galimybė suteikta paskolos gavėjui, kaip tai numatyta hipoteka užtikrintoms paskolos sutartims taikomose nacionalinės teisės nuostatose. Be to, jam kyla klausimas, ar vieno mėnesio termino likusiai paskolos daliai sumokėti, kaip antai nustatyto šioje sąlygoje, pakanka, kad vartotojas iš tikrųjų galėtų išvengti reikalavimo grąžinti paskolą prieš terminą arba pašalinti jo poveikį, kai jis jau pareikštas.

13 Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de Primera Instancia nº 8 de La Coruña* (La Korunjos pirmosios instancijos teismas Nr. 8) nutarė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar sutarties nutraukimo prieš terminą sąlyga, kurioje numatyta galimybė išvengti sutarties nutraukimo prieš terminą arba neutralizuoti jo poveikį per tam tikrą laikotarpį, atitinka Direktyvos 93/13 <…> 3 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnį, ar tokia galimybė turi būti numatyta konkrečioje nacionalinės teisės normoje?

2. Jeigu į pirmesnį klausimą būtų atsakyta teigiamai, koks laikotarpis yra protingas?“

14 2024 m. balandžio 26 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-6/24 ir C-231/24 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

15 Visų pirma primintina, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, nacionaliniams teismams ir Teisingumo Teismui bendradarbiaujant, kaip numatyta SESV 267 straipsnyje, jis turi pateikti nacionaliniam teismui naudingą atsakymą, kuris leistų priimti sprendimą jo nagrinėjamoje byloje. Atsižvelgiant į tai, Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus (2024 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *ERB New Europe Funding II*, C-178/23, EU:C:2024:943, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

16 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagrindinėse bylose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo iniciatyva ėmėsi tikrinti, ar ginčijama sąlyga, kurią įgyvendinant jam pateikti prašymai išduoti mokėjimo įsakymą, gali būti nesąžininga. Šiam teismui kyla klausimų ne dėl to, ar egzistuoja teisminės priemonės, leidžiančios nutraukti nesąžiningų sąlygų naudojimą, bet dėl šių sąlygų kvalifikavimo kaip nesąžiningų, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį.

17 Taigi, siekiant pateikti naudingą atsakymą prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, reikia pripažinti, kad pirmuoju klausimu šis teismas siekia iš esmės išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad vertinant galimą vartojimo paskolos sutartyje esančios sąlygos dėl sutarties nutraukimo prieš terminą nesąžiningumą galima atsižvelgti į tai, kad ši sąlyga sudaro vartotojui galimybę išvengti reikalavimo grąžinti paskolą prieš terminą arba pašalinti jo poveikį, ar ši galimybė turi būti numatyta specialiai vartojimo paskolos sutartims taikomoje nacionalinės teisės normoje.

18 Siekiant atsakyti į šį klausimą, reikia priminti, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją Direktyvoje 93/13 nustatyta apsaugos sistema pagrįsta idėja, kad vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei verslininko tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informacijos lygio (2024 m. sausio 18 d. Sprendimo *Getin Noble Bank ir kt. (Sąlygų nesąžiningumo patikrinimas savo iniciatyva)*, C-531/22, EU:C:2024:58, 63 punktas).

19 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš šios sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų atitinkamo vartotojo nenaudai, o minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad tokia nesąžininga sąlyga tam vartotojui yra neprivaloma.

20 Šiomis aplinkybėmis ir siekiant užtikrinti aukštą vartotojo apsaugos lygį, kaip numatyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 38 straipsnyje, nacionalinis teismas turi vertinti, net ir savo iniciatyva, ar sutarties sąlyga, patenkanti į Direktyvos 93/13 taikymo sritį, yra nesąžininga, ir taip kompensuoti nelygybę tarp vartotojo ir verslininko, kai tik jam žinomos šiuo tikslu reikalingos teisinės ir faktinės aplinkybės. Šiuo klausimu Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalyje ir 4 straipsnio 1 dalyje apibrėžti bendri kriterijai, leidžiantys įvertinti sutarties sąlygų, kurioms taikomos šios direktyvos nuostatos, nesąžiningumą (šiuo klausimu žr. 2023 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Všeobecná úverová banka*, C-598/21, EU:C:2023:845, 74 ir 75 punktus).

21 Nuorodomis į „sąžiningumo“ ir „ryškaus neatitikimo“ tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai sąvokas Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalyje tik abstrakčiai apibrėžiami elementai, dėl kurių sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra nesąžininga (2023 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Všeobecná úverová banka* (C-598/21, EU:C:2023:845, 76 punktas).

22 Aiškindamasis, kokiomis aplinkybėmis „pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą“ atsiranda ryškus neatitikimas, nacionalinis teismas turi pagal Direktyvos 93/13 šešioliktą konstatuojamąją dalį šiuo tikslu patikrinti, ar verslininkas, sąžiningai ir teisingai veikdamas vartotojo atžvilgiu, galėjo pagrįstai tikėtis, kad vartotojas būtų sutikęs su tokia sąlyga, jei dėl jos būtų atskirai derėtasi (2023 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Všeobecná úverová banka*, C-598/21, EU:C:2023:845, 78 punktas).

23 Be to, kaip matyti iš šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies, sutarties sąlygos nesąžiningumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, sudarant sutartį buvusias visas aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas (2023 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Všeobecná úverová banka*, C-598/21, EU:C:2023:845, 79 punktas).

24 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus* (C-421/14, EU:C:2017:60), susijusio ne su vartojimo paskolos sutartimi, bet su ilgalaike hipoteka užtikrintos paskolos sutartimi, 66 punkte Teisingumo Teismas iš esmės konstatavo, kad siekdamas nustatyti, ar dėl sutarties sąlygos atsiranda ryškus neatitikimas vartotojo nenaudai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį, nacionalinis teismas turi, be kita ko, išnagrinėti, ar verslininkui palikta teisė reikalauti grąžinti visą paskolą priklauso nuo to, kad vartotojas neįvykdo pareigos, kuri, atsižvelgiant į aptariamus sutartinius santykius, yra esminė, ar ši teisė numatyta tais atvejais, kai toks neįvykdymas yra pakankamai reikšmingas, atsižvelgiant į paskolos trukmę ir sumą, ar tokia teise nukrypstama nuo šioje srityje taikytinų bendrųjų teisės normų, kai nėra specialių sutartinių nuostatų, ir ar nacionalinėje teisėje numatyta pakankamų ir veiksmingų priemonių, leidžiančių vartotojui, kai šiam taikoma tokia sąlyga, pašalinti reikalavimo grąžinti paskolą poveikį.

25 Be to, 2022 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest* (C-600/21, EU:C:2022:970) 35 punkte Teisingumo Teismas patikslino, kad šie kriterijai negali būti vertinami kaip kumuliaciniai ar alternatyvūs, bet turi būti suprantami kaip dalis visų atitinkamos sutarties sudarymo aplinkybių, kurias nacionalinis teismas turi išnagrinėti, kad galėtų įvertinti, ar sutarties sąlyga yra nesąžininga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį.

26 Nagrinėjamu atveju, kaip tai nurodo prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Ispanijos teisės normose nereglamentuotos, skirtingai nei hipoteka užtikrintų paskolos sutarčių atveju, vartojimo paskolos sutarčių nutraukimo prieš terminą sąlygos. Vis dėlto pagrindinėse bylose nagrinėjamose paskolos sutartyse numatyta ginčijama sąlyga numato būdą, kaip vartotojas gali išvengti reikalavimo grąžinti skolą prieš terminą arba pašalinti jo poveikį – jis turi sumokėti pagal paskolą nesumokėtas sumas per vieną mėnesį nuo tada, kai bankas jam įteikia pranešimą apie pareigą sumokėti, kaip numatyta hipoteka užtikrintas paskolos sutartis reglamentuojančiose normose.

27 Pagal šio sprendimo 24 ir 25 punktuose primintą jurisprudenciją nacionalinis teismas turi nustatyti, ar dėl sutarties nutraukimo prieš terminą sąlygos atsiranda ryškus neatitikimas vartotojo nenaudai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį, atsižvelgdamas į kriterijus, prie kurių priskiriamas pakankamų ir veiksmingų priemonių, leidžiančių vartotojui išvengti šios sąlygos taikymo arba pašalinti jos poveikį, buvimas. Tai, kad priemonės, leidžiančios pasiekti tokį rezultatą, numatytos pačioje sutarties nutraukimo prieš terminą sąlygoje, o ne specialiai pagrindinėse bylose nagrinėjamoms sutartims taikomose nacionalinės teisės normose, neturi reikšmės ir bet kuriuo atveju dėl to ši sutarties sąlyga netampa nesąžininga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį.

28 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad vertinant galimą vartojimo paskolos sutartyje esančios sąlygos dėl sutarties nutraukimo prieš terminą nesąžiningumą galima atsižvelgti į tai, kad ši sąlyga sudaro vartotojui galimybę išvengti reikalavimo grąžinti paskolą prieš terminą arba pašalinti jo poveikį, ir ši galimybė neturi būti numatyta specialiai vartojimo paskolos sutartims taikomoje nacionalinės teisės normoje.

Dėl antrojo klausimo

29 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad vartojimo paskolos sutartyje vartotojui suteikta galimybė pagal paskolą nesumokėtas sumas sumokėti per vieno mėnesio terminą, skaičiuojamą nuo banko įteikto pranešimo apie pareigą sumokėti, yra pakankama ir veiksminga priemonė, leidžianti vartotojui išvengti tos sutarties nutraukimo prieš terminą sąlygos taikymo arba pašalinti jo poveikį.

30 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją Teisingumo Teismas šioje srityje turi jurisdikciją aiškinti Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalyje bei šios direktyvos priede pavartotą sąvoką „nesąžininga sąlyga“ ir pateikti kriterijus, kuriuos nacionalinis teismas gali arba privalo taikyti, kai vertina sutarties sąlygą pagal direktyvos nuostatas, turint omenyje tai, kad šis teismas, remdamasis šiai kriterijais ir atsižvelgdamas į nagrinėjamo atvejo aplinkybes, turi priimti sprendimą dėl tam tikros sutarties sąlygos konkretaus kvalifikavimo (2022 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Caisse régionale du Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest*, C-600/21, EU:C:2022:970, 38 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

31 Kalbant apie ginčijamą sąlygą dėl vartojimo sutarties nutraukimo prieš terminą dėl nesumokėjimo, pažymėtina, kad prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma turi patikrinti, ar verslininkui palikta teisė paskelbti mokėtina visą paskolą priklauso nuo to, kad vartotojas neįvykdo pareigos, kuri, atsižvelgiant į aptariamus sutartinius santykius, yra esminė, ar ši teisė numatyta tais atvejais, kai toks neįvykdymas yra pakankamai reikšmingas, atsižvelgiant į paskolos trukmę ir sumą, ar tokia teise nukrypstama nuo šioje srityje taikytinų bendrųjų teisės normų ir ar nacionalinė teisėje arba sutarties sąlygoje numatyta pakankamų ir veiksmingų priemonių, leidžiančių vartotojui išvengti sutarties nutraukimo prieš terminą sąlygos taikymo arba pašalinti jo poveikį (šiuo klausimu žr. 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 66 punktą).

32 2024 m. sausio 25 d. Sprendimo *Caixabank (Senaties terminas su hipoteka susijusioms išlaidoms grąžinti)* (C-810/21–C-813/21, EU:C:2024:81) 47 ir 48 punktuose Teisingumo Teismas nusprendė, jog tam, kad senaties terminą būtų galima laikyti atitinkančiu veiksmingumo

principą, pirma, toks terminas turi būti faktiškai pakankamas, kad vartotojas galėtų parengti ir pareikšti veiksmingą ieškinį iš Direktyvos 93/13 kylančioms teisėms apginti ir, antra, vartotojas turėjo turėti galimybę sužinoti apie savo teises, kol tas terminas neprasidėjo ar nesibaigė.

33 Nagrinėjamu atveju iš prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad atitinkamų vartotojų neįvykdyta prievolė, t. y. sumokėti paskolos mėnesines įmokas, yra esminė nagrinėjamuose sutartiniuose santykiuose, taip pat pakankamai reikšminga, atsižvelgiant į paskolos laikotarpį ir sumą. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai susiję tik su tuo, ar yra pakankamas ir veiksmingas šiems vartotojams suteiktas vieno mėnesio terminas tam, kad išvengtų sąlygos, pagal kurią galima nedelsiant reikalauti sumokėti pagal paskolą mokėtinas sumas, taikymo arba būtų pašalintas tokio taikymo poveikis.

34 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, ši sąlyga atitinka nacionalinės teisės nuostatą, taikomą paskolos sutartims, užtikrintoms gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto hipoteka, arba kurių dalykas yra tokio turto įsigijimas. Taigi ja siekiama nustatyti šio tipo sutarčių šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą. Šioje nuostatoje, t. y. Įstatymo 5/2019 24 straipsnio 1 dalyje, numatyta, kad sutarties nutraukimas prieš terminą galimas tik jei paskolos davėjas suteikė paskolos gavėjui bent vieno mėnesio terminą konstatuotam nesumokėjimui pašalinti.

35 Vadinasi, siekdamas įvertinti, ar vartotojui užtikrinta priemonė išvengti reikalavimo grąžinti paskolą prieš terminą arba pašalinti jo poveikį yra pakankama ir veiksminga, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, bendrai analizuodamas, ar dėl sutarties nutraukimo prieš terminą sąlygos gali atsirasti ryškus neatitikimas vartotojo nenaudai, gali veiksmingai atsižvelgti, be kita ko, į tai, ar nesumokėjimo pašalinimo terminas yra pakankamas, kad vartotojas galėtų atlikti reikalaujamą mokėjimą. Šiuo atveju ypač reikšminga tai, ar yra nacionalinės teisės normų, panašių sutartinių santykių srityje numatančių tokį terminą paskolos gavėjo naudai.

36 Atsižvelgiant į tai, kad išdėstyta, įmanoma, kad nacionalinis teismas galėtų pripažinti, jog sutarties nutraukimo prieš termino sąlygoje vartotojui nustatytas vieno mėnesio terminas nesumokėtai paskolos įmokai sumokėti yra pakankama ir veiksminga priemonė, leidžianti jam išvengti šios nuostatos taikymo arba pašalinti jo poveikį.

37 Vadinasi, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad vertindamas galimą paskolos sutartyje esančios sąlygos dėl sutarties nutraukimo prieš terminą nesąžiningumą nacionalinis teismas turi patikrinti, ar pakankamos ir veiksmingos priemonės, leidžiančios vartotojui išvengti reikalavimo grąžinti paskolą prieš terminą arba pašalinti jo poveikį, atsižvelgdamas, be kita ko, į tai, ar vartotojui suteiktas terminas pagal paskolą nesumokėtoms sumoms sumokėti yra faktiškai pakankamas. Šiuo atveju ypač reikšminga tai, kad yra nacionalinės teisės normų, panašių sutartinių santykių srityje numatančių tokį terminą paskolos gavėjo naudai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

38 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

1. **1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 3 straipsnio 1 dalis**

   turi būti aiškinama taip:

   vertinant galimą vartojimo paskolos sutartyje esančios sąlygos dėl sutarties nutraukimo prieš terminą nesąžiningumą galima atsižvelgti į tai, kad ši sąlyga sudaro vartotojui galimybę išvengti reikalavimo grąžinti paskolą prieš terminą arba pašalinti jo poveikį, ir ši galimybė neturi būti numatyta specialiai vartojimo paskolos sutartims taikomoje nacionalinės teisės normoje.

2. **Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis**

   turi būti aiškinama taip:

   vertindamas galimą paskolos sutartyje esančios sąlygos dėl sutarties nutraukimo prieš terminą nesąžiningumą nacionalinis teismas turi patikrinti, ar pakankamos ir veiksmingos priemonės, leidžiančios vartotojui išvengti reikalavimo grąžinti paskolą prieš terminą arba pašalinti jo poveikį, atsižvelgdamas, be kita ko, į tai, ar vartotojui suteiktas terminas pagal paskolą nesumokėtoms sumoms sumokėti yra faktiškai pakankamas. Šiuo atveju ypač reikšminga tai, kad yra nacionalinės teisės normų, panašių sutartinių santykių srityje numatančių tokį terminą paskolos gavėjo naudai.

Parašai.